

Verslag

Vergadering Gebruikersraad Microdata Services

Maandag 22 mei 2017 14.30-16.30 uur

Locatie: Planbureaus, B30, Den Haag

Aanwezig:

Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)

Albert Wong (RIVM)

Bas van der Klaauw (VU)

Marike Knoef (Netspar)

Kees Leidelmeijer (RIGO)

Magdaleen de Schepper (MinSZW)

Ineke Stoop (SCP, voorzitter)

Caren Tempelman (SEO)

Ruben Dood (Directeur Centrum voor Beleidsstatistiek)

Ruurd Schoonhoven (Senior Relatiebeheerder Microdata Services, secretaris)

Verhinderd:

Michiel Bijlsma (CPB)

Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)

Agenda:

1. Opening, vaststellen agenda

(Verslag vergadering 16 november 2016 is al vastgesteld en op de website geplaatst)

2. Naam en positie van de raad

3. Vernieuwing toegang tot Remote Access

4. CBS Meerjarenprogramma 2018-2022

5. Toekomstverkenning Microdata Services

6. Overige mededelingen

7. Actiepunten vorige vergadering

8. Rondvraag en sluiting

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt Albert Wong als nieuw lid ter vervanging van Dirk Jan Griffioen. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Naam en positie van de raad

Na opheffing van de Centrale Commissie voor de Statistiek per 1-1-2017 is daarvoor een centrale Raad van Advies in de plaats gekomen. Om verwarring met de bestaande Adviesraden (Berichtgevers, Sociale Statistieken, Statistieken van de Leefomgeving, Sociaaleconomische Statistieken, Macroeconomische Statistieken, Bedrijfseconomische Statistieken, Methodologie en Kwaliteit) zijn die hernoemd tot Gebruikersraad. Op voorstel van de CBS beleidsstaf zal ook de Afnemersraad verder gaan onder de naam Gebruikersraad Microdata Services, en dus gelijkgeschakeld zijn met de andere gebruikersraden.

3. Vernieuwing toegang tot Remote Access

Na de pilot bij de planbureaus en is een verdere uitrol gestart bij andere gebruikers. De authenticatieprocedure met hardware token en login code is enthousiast ontvangen wegens de flexibiliteit daarvan (bijvoorbeeld voor thuiswerken), maar er is ook een serieus knelpunt in de zin dat de IT-beveiliging van een aantal (ook grote) gebruikers zodanig conflicteert met die van het CBS dat het opzetten van de vereiste VPN verbinding niet mogelijk is. Een oplossing waarbij aan de veiligheidseisen van zowel CBS als externe instelling wordt voldaan is nog niet gevonden. De raad vraagt daarom hoe lang de oude methode met vingerafdruklezer nog beschikbaar blijft. Ruben Dood verzekert dat die niet zal verdwijnen voordat iedereen met de nieuwe methode kan werken. Tevens

wordt gevraagd of niet gemakkelijker geswitcht kan worden tussen de VPN verbinding en (een scherm met) andere applicaties; het feit dat dit nu niet mogelijk is wordt wel als nadeel ervaren.

Wat betreft de nieuwe output mogelijkheden wordt outputcontrole achteraf regelmatig gebruikt, maar enkele van deze outputs zijn alsnog tegengehouden. Sommige gebruikers geven aan deze optie niet te zullen gaan gebruiken. Output light wordt nog zeer weinig gebruikt, de raad verwacht ook dat men in het algemeen strategisch liever wat meer outputs zal opsparen tot een reguliere output, maar voor incidentele gevallen is het goed dat de light variant bestaat.

4. CBS Meerjarenprogramma 2019-2023

De afgelopen maanden heeft een omgevingsanalyse plaatsgevonden ter voorbereiding van het Meerjarenprogramma 2019-2023. Hoewel de gebruikersraad Microdata Services daarvoor niet als zodanig is geraadpleegd is met meerdere leden daarvan gesproken. De raad bespreekt een eerste rapportage. Het definitieve meerjarenprogramma wordt later dit jaar aan Minister EZ aangeboden. Reacties zijn in het algemeen positief. Wat betreft microdata zijn de belangrijkste conclusies:

- Het is goed dat het belang van Microdata zo nadrukkelijk in het stuk naar voren komt.
- Er zijn (ook op korte termijn!) investeringen nodig in infrastructuur/rekenkracht
- Zorg om continuïteit van de data. Wie behartigt hier het belang van de wetenschap? Het is wenselijk in zo'n geval ook de academische gebruikers van zo'n bestand te consulteren voor het vinden van oplossingen. Rol van NWO/KNAW hierin? Academische gebruikers zelf hebben hierover weinig of geen onderling contact.

In bredere zin wordt opgemerkt dat de ambities van het CBS op het aspect 'Internationaal' tot een zorgelijk laag niveau lijken te zijn gedaald. Hierin slechts investeren indien dat in het belang van het CBS is doet tekort aan de vooraanstaande rol die CBS internationaal wil spelen en aan de verspreiding van bij CBS aanwezig kennis onder andere statistische bureaus. De raad ziet internationale zichtbaarheid juist als een kerntaak van het CBS, en adviseert CBS dit nader met EZ te bespreken.

5. Toekomstverkenning Microdata Services

Binnen en buiten het CBS is een groot aantal ontwikkelingen gaande die aanleiding vormen na te denken over de positie van Microdata Services in de toekomst. Te noemen zijn de rol van CBS als dataknooppunt, Open Access en Open Data, ODISSEI (NWO/CBS/Onderzoeksinstellingen), Datameer, Urban Data Centres (CBS), de opkomst van Big Data (ongestructureerde data), relatie met DANS, met SURFSara, het maatschappelijk debat over privacy versus veiligheid, etc. CBS vraagt de raad advies over bij een dergelijke toekomstverkenning te volgen stappen cq aandachtspunten daarbij. Genoemd worden:

- Benader deze verkenning niet zozeer vanuit de huidige gebruikers, maar vanuit de toekomstige; zoals ook juristen, taalkundigen, etc
- Blijf goed kijken naar ontwikkelingen internationaal (met name Scandinavië)
- Denk na over de positie ten opzichte van andere partijen die in tegenstelling tot CBS wel bereid zijn om persoonsgegevens van Facebook, Google etc te gebruiken; als CBS te secuur is op privacy en welke social media data al of niet als 'openbaar' kunnen worden beschouwd, dreigt dan niet het risico van marginalisering?
- Concentratie op unieke kracht: bepaalde microdata zijn alleen via CBS beschikbaar; het is mogelijk eigen bestanden te koppelen met hoog koppelpercentage; kwaliteit van data: minder ruis door gaafmaken en micro-integratie
- Zoek naar mogelijkheden meer databronnen te ontsluiten, rol van dataknooppunt. Denk aan UWV, onderwijs (leerkrachten, klassengrootte, etc), juridisch (gedetailleerde gegevens over rechtspraak). Inventariseer hiervoor behoeften van gebruikers, en sluit aan bij ontwikkeling 'meer data voor beleid'.
- Uitbouwen gebruik microdata voor evaluatie van beleid en van verschillen daarin bijvoorbeeld tussen gemeenten; hierbij is homogeniteit van de data tussen gemeenten een aandachtspunt
- Centrale rol tav definities, standaardisering, harmonisatie
- Faciliteren van fact checking (bij politieke programma's, maatschappelijk debat, als anderen zich beroepen op statistiek)

Concluderend: er zijn een aantal suggesties gedaan op de inhoud. CBS zal het proces van de verkenning verder invullen.

6. Overige mededelingen

a) Statistieken Microdata Services 2016

Ruben Dood geeft een korte presentatie; de belangrijkste cijfers daaruit:

384 op enig moment actieve projecten

117 nieuw gestarte projecten

683 op enig moment actieve onderzoekers (waarvan 145 nieuw geregistreerd)

989 outputs

3383 catalogusbestanden beschikbaar ultimo 2016

In alle cijfers heeft de gestage groei van de voorgaande jaren zich voortgezet.

Van genoemde outputs werd 70% akkoord bevonden, 20% pas na aanpassing vrijgegeven, en 10% tegengehouden.

b) Procedures instellingsmachtiging en projecttoestemming

Na opheffing van de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) zijn de machtigings- en toestemmingsprocedures voor toegang tot microdata aangepast en vereenvoudigd. Belangrijkste verandering is dat voor projecten niet langer een aparte toestemmingsaanvraag hoeft te worden ingevuld

c) ODISSEI

ODISSEI (Open Data Infrastructure for Social Sciences and Economics Innovation), het Nationaal Dataplatform voor de Mens en Maatschappijwetenschappen, is inmiddels opgenomen op de NWO-Roadmap voor grote wetenschappelijke investeringen. Een aanvraag voor programmasubsidie wordt op 1 juni ingediend. Met het beoogde bedrag zullen zowel de continuïteit van belangrijke langlopende dataverzamelingen worden verzekerd als samenwerking en innovatie worden bevorderd. Concrete inzet van het CBS is om voor aan ODISSEI participerende instellingen de kosten van microdata projecten aanzienlijk te verlagen. Belangrijk voor microdata onderzoek in betaalde opdracht is dat een gelijk speelveld voor alle partijen bij aanbestedingen wordt behouden. Niet alle universitaire leden van de raad zijn op de hoogte of hun faculteit aan ODISSEI deelneemt dan wel eventueel deelname nog overweegt.

d) Microdata gebruikersbijeenkomst.

Op dinsdagmiddag 13 juni vindt op het CBS Den Haag een halfjaarlijkse microdata gebruikersmiddag plaats. Het thema is "Decentralisaties in de sociale zekerheid". Als suggestie voor een volgend thema wordt door de raad genoemd 'Integratie en crossovers van Open, Micro en Big Data'.

7. Actiepunten vorige vergadering

- Ruben Dood heeft met Ilonca Vaartjes overlegd over eventuele maatregelen bij onzorgvuldigheden met toegang tot RA bij universiteiten/UMCs'. Het beleid zal er nadrukkelijk op gericht zijn maatregelen te beperken tot partijen/afdelingen die daadwerkelijk bij die onzorgvuldigheden betrokken zijn.

8. Rondvraag en sluiting

Geen punten voor de rondvraag.